

7 Oct.

zusiehen solle; imgleichen die Repartitions-Art der mehreren Districten gemeinschaftlich aufserlegten, Leisungen betreffend (s. Schleswig). P. 221.

10 Oct.

Provisoriske Neglement for Miumue = Skole væsenet paa Landet (som, efter Kong. Befaling, indtil videre bliver at følge) i Sieland, Sjens, Lolland og Salsler (bestændigtort af det danske Cancellie). P. 94.

I Cap.) Om Skole = Districterne. I S.)

Skole = Districterne paa Landet bør, saavidt Stedernes Besiggenhed det tillader, inddeles saaledes, at de, der skal undervises i Skolen, ikke have længere Rei dertil fra deres Hjem, end $\frac{1}{2}$ Mill. Saa skal der og ved Inddelingen tages Hensyn til de Unges Antal, saa at ikke flere henlægges til een Skole, end at det kan blive mueligt for Skolelæreren, at have det fornødne Opsyn med Børnene og tilberigtig undervise dem.

2.) Al saadan Inddeling af Skole-Districtet i de under eet Amt hørende Sogne, og til Skolelærernes anseendige Lønning sammenseds, bør den for Amtet anordnede Skole-Direction (31 S), snarest mueligt, udstaa en fuldstændig Plan og forelægge samme til det danske Cancellies Approbation.

Med denne Plan bliver der overalt at tage Hensyn til, at samtlige Degnekald paa Landet, som blive ledige, skal neblægges, og Indkomsterne deraf anvendes til Skolelærernes Fremme.

3.) Hvor flere Skolers Opprettelse, eller en anden Forandring af de skoleføgende Børn, findes uundgaaeligen nødvendig, bør dette strax, efter at Planen er bifaldet, iværksættes, dog uden Tab for de allerede beskaffede Skoleholdere. I andet Fald bør Forandringen efterhaanden, som Degnekald i et eller andet Sogn vorder ledigt, udføres.

4.) Forbder Besiggenheden eller andre særdeles Omstændigheder, at Stykker af toende eller flere Sogne maatte indbrages under eet Skole-District, da bør det, ved Planens Approbation, bestemmes, til hvilket af disse Sogne det

det samlede Skole = District i sin Tid maatte blive at hente lægge, og saadant derefter iværksættes, naar Vacance indtræffer i det Præfise Embede, som derved vilde tabe. 5.)

Det bør passes, at der til hver Skole gives besvømmende Væie eller Stier, samt at disse iskaadsettes, vedligeholdes, og, naar Sneen er falden, opkastes, saaledes, at de Børn, der søge Skolen, kan komme frem til denne. Skulde det findes nødvendigt, at anvise nogen nye Skolestie over en Mark, hvor der hidtil ingen har været, bør Grundens Besiddet ei-hindre saadant; men dersom han formeener, at den ikke behøves, da afvises Sagen paa den Maade, som Rei-St. 13 Dec. 1793. 18 § foreskriver.

II.) Om Ungdommens Antagelse og Sortering i Skolerne, og om Tiden til Underviisningen. 6.) Intet Børn maatte antages i Skolen, førend det har spildt sit 6te Aar; men det skaar til Forældrene, om de vil udslette Børnets Skolegang, indtil det er 7 Aar gammelt. I øvrigt skal Ungdommen antages i Skolen, enten til I Maj eller i Nov., efter at den i IV Cap. anordnede offentlige Prøve er forbi. Paa andre, end disse to saakaldte Tider, antages den ikke.

7.) Børnene inddeles, i Forhold af deres Alder, samt Rundfader og Ferdigheder, i to Klasser, i hvilke der gives særskilt Underviisning, saaledes som herefter i 22 § er anordnet. 8.) Lære = Timerne i Skolerne skal være følgende: Fra den 1 Apr. til den sidste September fra Kl. 7 til Kl. 11 om Formiddagen, og fra Kl. 4 til 6 om Eftermiddagen. I Mart. og Oct. Maanedet fra Kl. 8 til 12 om Form., og fra Kl. 2 til 4 om Efterm. I Nov., Dec., Jan. og Febr. Maanedet fra Kl. 9 til 12 om Form., og fra Kl. 1 til 3 om Efterm. Men Lørdags Eftermiddag holdes ingen Skole.

9.) Underviisnings = Tiden inddeles saaledes, at de, som høre til den nederste Klasse, gaae i Skole om Eftermiddagen, og de, der høre til den øverste Klasse

10 Oct. Klasse, om Formiddagen.

10.) 3 fire Uger, fra Kornhøstens Begyndelse at regne, ophører Skolegangen, paa det at Børnene i den Tid kan være deres Forældre eller Huusbønder til Hjælp ved Høstarbejdet, og Skolelærerne tillige have Leilighed til at udvide deres egne Rundskaber. 11.) Forældre og Huusbønder, som ere Gaardbrugere, maae ogsaa have Ret til at beholde deres Børn hjemme fra Skolen 12 til 18 Dage i Sædetiden om Foraret, og 8 til 14 Dage i Sædetiden om Efteraaret; alt efter den for Sagnet anordnede Skole-Commissions (33 S) paa de locale Dmskendigheder grundede Bestemmelser. 3 øvrigt maae enhver Gaardbruger have Ret til at vælge disse Dage saaledes, som han vil sin Avlingsdrift finder det betiligst, hvorom Skolelæreren forud bør gives Underretning. 12.) For Børnene i første Klasse skal om Sommeren, nemlig i Jun, Jul. og Aug. Maaned, istkun holdes Skole 2 Gange om Ugen, hvilke Sammenkomster med disse Børn anvendes af Skolelærerne, til at gientage hvad de om Vinteren have lært.

III.) Om Udeblivelse fra Skolen, og om Skolebørnernes Kirtegang. 13.) De Børn, som have smittende Udslæt, maae ei, forinden de ere helbredede, besøge Skolen, og bør, om de der indfinde sig, strax af Skolelæreren hjemvises, ligesom og denne har at anmelde saadant for Sognets Skole-Commission. Derksom Forældre eller Huusbønder vise sig forsømmelige i at besøge saadanne Børns Helbredelse, da skal de derfor straffes med Mulctter fra 2 Mk til 2 Rdlr, som tilfælde Skolekassen. For de uformuende Forældre skal den til Børnens Helbredelse udfordrende Besøkning udredes af Rattigkassen.

14.) Bliver noget Børn sygt af Kopper, Meslinger, Sottraadnelsefeber, Blodgang eller nogen anden saadan smitsom Syge, da maae det ikke komme i Skolen, førend 3 Uger efter at det er helbredet,

15.) Paa 10 Oct.

det, og Sygdommen er ophørt i Huset. 15.) Paa det at intet Børn, ved at flytte fra et Skole-District til et andet, skal kunne undrages fra Skolegangen, skal de vedkommende Forældre, Børgere eller Huusbønder, være pligtige til, at anmelde enhver Forandring af et Børns Opholdssted for Præsten i det Sogn, hvor Børnet flytter hen; og denne skal igjen strax tilkiendegive dets Ankomst i hans Sogn for Skole-Commissionens øvrige Lærere, som med ham drage Dmsorg for, at Børnet indføres i Skolen sammesteds, 16.) Da Børnene i enhver Klasse skal undervises paa eengang, og Skolens Indretning ikke tillader, at det, som til bestemte Tider bør læses, særskilt kan vorde gienneengaaet med dem, som udeblive fra den fælles Underviisning; saa er det nødvendigt, at alle Børn, dersom de skulle have Nytte af deres Skolegang, flittigen og uafbrudt besøge Skolen i den foreskrevne Tid. Paa det at denne Hensigt kan opnaaes, bør Præsterne hvert Halvaar, den første Søndag efter at Examen i Skolen er bleven holdt (23 S), fra Prædikestolen advare Forældre og Huusbønder om, at holde deres Børn og Tyende til Stadig Skolegang, og paa en passende Maade foreskille Menigheden Nyttens og Nødvendigheden af denne Foranstaltning. De Forældre eller Huusbønder, som desuagtet holde deres Børn eller Tyende fra Skolen, skal, efter Skole-Commissionens Eigelse, bøde 2 Skilling for hver Dag Børnet eller Tyendet er udebleven; men vedblive de saadan Dødsberighed, da skal Bøderne af Commissionen forhøjes til 4 og 8 Skilling daglig for hvert Børn, som er holdt fra Skolen. Dem, som ei formaae at betale disse Mulctter, foranstalter Amtmanden, efter Commissionens Anmeldelse herom, skaffede paa Kroppen efter Kr. 6 Dec. 1743. første og anden Gang med Børgel paa Bødd og Brød, og for østere gientagen Forfælse med Børges Arbejde.

XIV Deel.

D o

17.)

10 Oct. 17.) Forældrene kan selv tage de mindre Børn med sig i Kirken, men de, som høre til den øverste Klasse i Skolen, og ere over 12 Aar gamle, skal om Søn- og Pøllingsdagene mede Skolelæreren ved Kirken og følge ind med ham, samt forblive der, saalænge Gudstienesten varer. S øvrigt skal Skolelæreren anvise saa mange af dem Plads i Choret, som, foruden Confirmationsbørnene, der kan rummes, og han bør dertil især vælge dem, som have de bedste Stemmer, og kan best holde Lønnen i Sungen. Til Brug for Skolebørnene, bør Kirkepatronen forsyne Choret med de fornødne Bænke.

18.) Naar Forældre eller Huusbønder under tiden maatte behøve et Barn om Søn- eller Pøllingsdagene, for at have Tilsyn i Huset, skal det være dem tilladt at beholde samme hjemme; dog saalædes, at det Barn, som har været hjemme den eene Søndag, kommer den næste i Kirken; hvormed Skolelæreren skal have behørig Tilsyn.

19.) Naar det at Skolegangen ikke skal afbrydes ved Ligprædikener, Bærnedaa eller Brudvielser, bør i alle de Districter, hvor Skolelærere forrette Dagne-Embedet, Sjælene være kl. 11½ paa Kirkegaarden, og ovennævnte Kirke-Forretninger betammes til lige Tid. Naar en saadan Dag skal Læsningen i Skolen opføre kl. 11, og om Vinteren, naar Eftermiddags-Skolen begynder kl. 1, skal Skolelæreren Dagen forud tilkøndegive det for de smaa Børn, og tilsiige dem at komme en halv Time tidligere i Skolen, end sædvanlig.

IV.) Om Undervisningen, og om Skolebørnernes offentlige Overhørelse, samt Udgang af Skolen.

20.) Ved Børnernes Undervisning skal der i Almindelighed tages Hensyn til at danne dem til gode og rettskafne Mennesker, i Overensstemmelse med den evangelijske-skristelige Lære og sund Fornuft, samt at bibringe dem saadanne Kundskaber og Færdigheder, at de ved samles Anvendelse kan blive nyttige Borgere i Staten. S dens

10 Oct.

derne Hensigt blive samtlige Ekskolerere at meddele den af Kongen bifaldte Instruccion, som foreskriver dem deres Pligter, og omhandler den Undervisningsmaade, de have at bruge; ligesom det og paatægges de vedkommende Exe- te-Commissionsoner at vange for, at denne Instruccion nøi- ogtigen efterleves. 21.) Der skal i Skolerne undervises i Religion, Skrivning og Regning, samt i Læsning. Ved Læsningen skal fornørmelig saadanne Bøger benyttes, som kan give Almuen et kort Begreb om dens Fædrelandets Historie og Geographie, samt meddele den Kundskaber, der kan tiene til Jordbømmes Udnyttelse, og blive den til Nytte i dens daglige Haandtering; og bør der ved al Undervisning søges Leilighed til passende Forsaands-Vælsker for de Unge. 22.) Til Skolens første eller nederste Klasse høre alle smaa Børn (dog intet Barn, som er yngre end sex Aar), tilligemed de Børn, som ikke endnu have lært at læse tydelig, og at skrive Lat og Bogstaver, samt ikke have gienemgaaet Luthers Catechismus og de vigtigste bibelske Historier. I den anden eller øverste Klasse optages de, der have erhvervet fornørmelige Kundskaber, naar de tillige ere over 10 Aar. 23.)

Børnene skal 2de Gange om Aaret, nemlig i April og October Maaned, i den for Sognet anordnede Skole- Commissions Nærværelse, offentligen overhøres, og giøre Rede for, hvad de have lært. Ved saadan offentlig Prøve, som i alle Skoler bør være fuldført forinden den 1 Maj og 1 Nov., skal det paafikmes, hvilke der i hver Klasse have lært mest, og hvor Klid, Svæder og Spørstel have været de bedste; saavel som hvorvidt de, der vil udfris ves af Skole-Protocollen, have erhvervet de fornødne Kundskaber, eller om de behøve endnu at fortsætte i Skolen. Og maae intet Barn antages til Confirmation, førend Sognets Skole-Commission finder, at det kan udskrives af Skolen, og intet Børns Skolegang ophøre, førend det har været

10 Oct.

været til Confirmation. 24.) Ethvert Børn skal, forinden det udskrives fra Skolen, kunne læse Danst, faavel hvad der er trykt, som hvad der er tydelig skrevet, samt kunne giøre fornødt Rede for Gudsordens Lærebøger. Det meddeles paa Forlangende en Attest fra Sognets Skole-Commissiøn om de Kundskaber, det i Skolen har erhvervet sig; og i dette Bevis anføres tillige, hvorledes dets Spørst er været.

25.) For den Ungdom, som har været til Confirmation, men desuagtet ønsker at blive ved at læse Skolen, for der at øve sig i Skrivning eller Regning, eller at læse Deel i anden nyttig Underviisning, skal der, efter Overens med Skole-Commissiønen, holdes Vinter-Skole to Gange om Ugen. Til denne Underviisning bør anvendes een Time hver Gang, saaledes at der gives een Time egentlig til Aarsene om Aftenen, og een Time til Nøgterne om Dagen, alt efter Sognets Skole-Commissiøns nærmere Bestemmelse.

V.) Om Skole-Disciplinen. 26.) Børnene skal møde i Skolen til de bestemte Tider, reentlige og sømmeligen paafrædte, samt medbringe de Bøger, som de der bruge, saasom ABC-Bogen, Luthers Catechismus, Lærebogen i Religionen, Psalmebogen, eller hvilke andre Bøger, der i Fremtiden allernaadigt for dem maatte anordnes. 27.) Naar Skolebørnene ikke holdes reentlige, bør deres Forældre eller Hushandter, ifald disse findes at have Skyld dert, betale en Mulct fra 4 til 8 Skilling, efter Skole-Commissiøns Eigelse, for hver Gang de i denne Henseende befindes i Brøde. 28.)

Børnene skal vise Skolelæreren Erbødighed og Lydighed, og naar rette sig efter de Forskrifter, som han maatte give, i Henseende til god Ordrens Vedligeholdelse i Skolen. 29.) Alle haarde Straffe-Instrumenter i Skolerne skal afskaffes, og ingen Mishandling af Børnene findes

10 Oct.

finde Sted. Men, naar et Børn begaer nogen Gæld, da bør Skolelæreren søge at rette det ved Gørmønting, og naar disse ikke frugte, straffes Børnet saaledes, som i Instructionen for Skolelærerne bestemmes. Skulde nogen Skolelærer forsøge sig, ved at bruge haard og uifanctlig Afsværd mod et Børn, da have dets Forældre eller Hushand, i dette, som i andre Tilfælde, hvor de maatte finde sig besværet til Ansæ over Skolelæreren, at henvende sig til Sognets Skole-Commissiøn, som, efter at have underløgt Kingens Rigthighed, drager Ansvar for, at Skolelæreren, saafremt han findes Skyldig, vorder straffet med Treffeldts Mulct eller Affattelse, efter Umfængighederne. 30.) De Børn, som udmærke sig ved god Opførsel og Flid, skal af Skolelæreren ved passende Midler opmuntres, i Døctensstemmelse med det, som desuagtende i Instructionen for Skolelærerne er anordnet.

VI.) Om Tilsynet med Skolevæsenet. 31.) Spynet over et hvert Amts Skolevæsen paa Landet paaledes af Amts Skole-Direction. Denne skal bestaae af Amtmanden og den geistlige Embedsmand i Amtet, som dertil af Kongen vorder udnævnt, og her at forholde sig efter hvad samme igiennem det Danske Cancellie nærmere tilsiendegives.

32.) Amts Skole-Direction skal samles paa Amtmandens Høepæl een Gøng hvert Gøringaar, med mindre indtrufne Umfængigheder oftere maatte giøre dens Samling fornøden. I disse Samlinger skal alle de Sager foredrages og afhandles, som ere hertlagte til bemeldte Directions Beslutning eller endelige Afgørelse.

33.) Det nærmeste Tilsyn med Almues Skolevæsenet bør paaalige Skole-Commissiønerne, hver i sit Sogn. Disse Commissiøner skal bestaae af samtlige Skole-Parroter i Sognet og Præsten i dette, og af een eller to Skoleforstandere. 34.) Er der ingen Skole-Parroter i Sognet, da bør Amts Skole-Direction, efter

indhentet Spøisning, udnævne den af Sognets Grundeiere, som maae fornødes best til kunne medvirke til Skole-Commissions Niemed, til at indtræde i samme. 35.) Skoleforstanderne skal vælges af Directionen for Amtets Skolevesen blandt de hæderligste Bønder i Sognet. De vedskive dette Læbrev i det mindste i 2 Aar. 36.) Sognets Skole-Commissionser skal, hver i sin Kreds, vantage for alt det, som kan have Indflydelse paa Skolevesens Besidelse og Fremme, efter den Veiledning, som de dem foreskrevne Regler give. 37.) Derksom Noget troer sig besværet til at Klage over en eller anden af Sognets Skole-Commissionser, bør han andrage saadant for Amtets Skole-Direction. Finder denne, at Commissionen, eller noget Medlem deraf, forsærlig har tilføjet sine Pligter, skal den være bemyndiget til at dictere den Paagældende en Mult, indtil 10 Rdlr; og, isald Forsælsen gientages, at fordoble Multen; men sker det oftere, da skal den indberette Sagen til Cancelliet, paa det at de Skuldige kan blive tilkaldte ved Retten, og der dømt til forrent Straf. S. øvrigt skal de Riendelses, som Amtets Skole-Directionen har Det til at afgive, være inappellable, naar de ikke angaae mere end 10 Rdlrs Værdi; men dersom Gienstanden er større, bør Sagen, saakfremt de Paagældende begjære det, andrages for Cancelliet til videre Resolution. 38.) Brevskaberne og Friherkaberne høre ogsaa, i Hensende til deres Skolevesen, under Amtens Skole-Directioner; dog skal Brevverne og Friherverne være berettigede at tiltræde Directionen for det eller de Amter, hvori deres Lehne ere beliggende. 39.) Biskopperne skal fremdelses have nøie Tilsyn med samtlige Skoler i deres Stift, og være pligtige til at undersøge deres Tilstand, saavel ved deres Visitatser, som ved enhver anden Leilighed. De skal ogsaa være berettigede til, fra Amtets-Directionerne, og tillige

igiennem disse, fra Sognets Skole-Commissionser, at indhente alle de Efterretninger, som i Anledning deraf maatte anses fornødne. S. øvrigt bør de vaage over, at Skolevesen, i Overensstemmelse med disse Forskrifter, fremmes, og at mødende Hindringer, efter Muelighed, ryddes af Veien. End skal de og paa deres Distrikter overføre Ungdommen, og til Cancelliet indsende deres Beretninger om, hvorledes de have besurdet enhver Skoles Ungdom underviist. 40.) Bestyrelsen af det hele Amme-Skolevesen forsliber under Cancelliet, som aarligen har at fremlægge for Kongen en Udfigt over sammes Tilstand.

VII.) Om Skolelæreres Beskæftelse. 41.)

Sagen maae antages til Skolelærer, med mindre han hylfder de fornødne Egenkabet til vel at forestaae et saadant Embede, og allerede er indtraadt i sit 21de Aar. Til det Ende bør enhver, som ønsker at blive Skolelærer, for at komme med paalidelige Attester gøtgjøre sin Alder, sin Duellighed og sit gode Forhold. S. øvrigt skal de, som ved de Rgl. anhvorsende Seminarier ere blevne duellig-gjorte til Skole-Embedet, have fortrinlig Afgang til samme.

42.) De, som ved et eller andet Rgl. Seminarium ere blevne examinerede, og derfra have erholdt Attester om deres Duellighed, skal, naar de kaldes til Skolelærere, frtages for videre at examineres ved Embedets Tiltrædelse, saakfremt de dertil beskaffes inden et Aar, efterat de have forladt Seminariet. Men sker det sidigere, da skal de igjen prøves enten i Seminariet eller af Amtets-Directionens geistlige Medlem, og meddeles nyt Vidnesbyrd om deres Begjæmhed til at undervise Ungdommen, forinden de af Sognets Præst maae indføres i det dem anbetroede Embede. De, som ellers kaldes til at være Skolelærere, skal ligeledes, forinden de indføres, examineres af forbermedte geistlige Embedsmænd, og bør det ved saadan Overhørsse tillige prøves, hvad Gørdighed

10 Oct.

de Examinerende besidde i at catchiere for Almuene. 43.) Enhver, der attræner at bestilles til Skolelærer paa Landet, maage i det mindste a.) kunne læse tydelig og særtydelig; b.) kunne fornøffig og med egne Ord forklare Luthers Catechismus og Lærebogen i Religionen; c.) forstaae at regne vel de 4 Species og Regula de tri; d.) skrive en reem og læselig Haand; e.) skrive uden betydelige orthographiske Feil; og f.) sponge de almindeligste Psalmer rigtig og i en reem Tone; hvilket sidste især skal forberes af dem, der tillige bestilles til Kirkesangere. 44.) Den, der er berettiget til at kalde Skolelærer, bør kalde en dertil ducelig Person inden 6 Uger efter at Vacance i Emkødet er indtruffen. Besindes den, som er kaldet, ved Prøve at være uduelig, bør en anden, inden 3 Uger, bringes i Forslag. Sker dette ei, eller ere i første Rath 6 Uger forløbne, uden at nogen er bleven udnøvet af den Kaldsherretigede, da kalder Amts-Directionen i dennes Sted.

45.) Ingen Skolelærer maage heryetter forflyttes fra et ringere Kald til et bedre, med mindre han tilveiebringter gode Attester om hans Embedsfervelse, fra Bisproppen eller den vedkommende Sogne-Commission. 46.) I ethvert Skole-District skal følgende være berettigede til at kalde Skolelærere; nemlig: a.) De, der have fundret eller heryetter sundere Skoler, som de selv underholde og hvor de kunne Skolelærere, uden at de øvrige Scharforns Eiere bidrage noget dertil. b.) De, som have bygget eller heryetter bygge Skoler, der koste over 500 Rbd., og ere grundmurte, eller af Muur- og Bindingsværk, og

maa flere, at deri baade er høvent Rum for Ungdommen, og betydelig Bøelig for Skolelæreren. c.) De Proprietarier, som eide eie det, Districtet underlagte, Scharforn, eller som eie i det mindste 32 Lønder Scharforn i samme. d.) I de Districter, hvor der ere forskjellige Lødsiere, skal de, som eie over 32 Lønder Scharforn, anses som Skole-

§42

10 Oct.

Patrøner, og have Ret til at kalde een Gang for hver 32 Lønder Scharforn; saa at dersom nogen har to, tre, eller flere Gange saameget Scharforn, da maage han derfor kalde ligesaa mange Gange, som han har 32 Lønder Scharforn. Deryetter kalder den første Lødsier næst efter ham, og saaledes fremdeles. Men i det District, som tilhører flere Lødsiere, af hvilke ikke hver eier saameget som 32 Lønder Scharforn, skal Amts-Directionen kalde, i Forhold til alt det Scharforn, som tilhører de mindre Lødsiere, nemlig een Gang for hver 32 Lønder Scharforn. 47.) Naar

et Degnskald indgaar, og dets Indkomster hantøgges til Skolerne, skal den, som havde Kaldsrettighed til Degnskaldet, for Fremtiden kalde Skolelærer i det Skole-District, i hvilket Degnen forhen boede. Har den Kaldsherrettigede tillige Scharforn i Sognet, da kalder han desuden tilstøve med de andre Lødsiere (se. § 46. d.). 48.) Paa det at Udgifter til nye Skolelæreres Løn saameget mueligt kunne spares, skal enhver Degn, i Dverensstemmelse med hvad i Kr. 23 Jan. 1739 er befalet, være pligtig at modtage den Skole, som anvises ham i hans Sogn. Men findes han uskicket til at lære Ungdommen, da bør han lade Skolen forsynes ved en Substitut, som, efter foregaende Prøve af Sognets Skole-Commission, dertil anses ducelig. Bøger Degnen sig, for at oplyse denne Pligt, da bør en dygtig Skolelærer paa hans Besøkning antages af Vedkommende, og han selv, efter Foranstaltning af Amtets Skole-Direction, tiltales, til at have sit Degne-Embed forbrudt.

VIII.) Om Skolernes Bygning og Vedligeholdelse, samt om Skolelærernes Lønning. 49.) Skolestuen bør være rummelig, og af en med Skolebørnernes almindelige Antal passende Størrelse. Skolestuen bør desuden have det fornødne Huusrum til sig og Familie, samt til 2 Stær og 6 Stær, saa og til at bevare

§ 45

§45

10 Oct. sit Foder og Brændsel, samt den ham tillagte Jord's Ud-
 ling. Skolestuen bør i det mindste være 4 Alen høi for
 Gulvet og til Vælskerne. Taget, Dørrer og Vinduer bør
 være tætte, og de sidste saaledes indrettede, at de kan luk-
 kes op. Gulvet bør være af dobbelte Bræder med Lær-
 imellem, og anbringes saaledes, at imellem samme og
 Grunden er et Luffrum, for at hindre Sugtighed. 50.)
 Foruden de fornødne Indretninger af Borde, Bænke og
 Boghylder, skal ved hver Skole anskaffes en sort min-
 det Træ-Table af 1½ Alens Høide og 2 Alens Brede i
 det mindste, hvortil skal ophænges ved Siden af Skole-
 lærerens Plads. Saa skal der og til Skolelæreren selv
 indrettes en saadan Forhyllning, at et Bord og en Stool
 derpaa kan staae. 51.) Det skal især paaligge Sko-

le-Patronerne, eller dem, som efter 34 § træde i disse
 Sted, at drage Ansvar for Skolens Bygning og Ved-
 ligeholdelse efter de Regler, som ere foreskrevne Sogne-
 nes Skole-Commissioner. De Materialier, som dertil be-
 høves, ere de gaardbrugende Bedøere pligtige at tilføre.
 Disse bør tillige forbaarligen vedligeholde Zegnet omkring
 Skolens Gaard, Hauge og Forblad. Huusmændene og
 Indsidderne i Skole-Districtet bør derimod, efter rigtig
 Gaaing, forrette alt Gaardlangens Arbejde ved Skole-
 nes Opbyggelse og Vedligeholdelse. 52.) Enhver

Skolelærer bør, efter Amts-Directionernes nærmere For-
 slag (2 §), tillægges saadan Løn, at den kan staae i For-
 hold til hans vigtige og mæisommelige Arbejde. 3 Hens-
 seende til den Jord, som tilkommer ham, blive Pl. 25
 Lov. 1801 og 18 Apr. 1804 at følge. Ham bør des-
 uden, til hans og Skolens Fornødenhed, aarligen tillæg-
 ges 6 Savne-Bøgebrønde, eller saameget af anden Brønd-
 sel eller Tørv, som Amts-Directionen finder at være af
 lige Værdie dermed. Denne Brændsel skal vedkommende
 Forbedsøiere og Selvsøiere udrede, i Forhold af det Hæns-
 for,

før, som er underlagt Skole-Districtet; og Bønderne i 10 Oct.
 samme skal være pligtige Lønnen at skjære, skure og hjem-
 føre, og Brændet at føre og hjemføre til Skolen. Af
 Foderet til Creature bør Skolelæreren nyde 4 Kes Høer, hvert
 til 32 Lispund, og 8 Kes Halm, hvert til 24 Lispund,
 hvortil ligledes af de Øvrende tilføres ham. 53.) Alle

de Udgifter, som efter approberet Plan udfordres til Sko-
 lebygningens Opbyggelse, Forbedring og Vedligeholdelse,
 samt til de øvrige ved Skolene befattede Indretninger, sa-
 vellsom til Skolelærernes Lønning, bør for ethvert Sognt
 udredes af samtlige dets Bedøere, paa lige Maade, som
 for Udgifterne til Fattignæsen, ved Reglem. 5 Jul. 1803.
 35 §. er sufflat, nemlig ved Ligning, efter Bedøernes eiers-
 de Hærforn, derved Formus Distand eller dets Leilighed,
 Forlaget til denne Ligning affattes aarligen af Sognets
 Skole-Commission med 4 af de hæderligste Mænd i Sog-
 net, og indsendes til Amts-Directionens Approbation eller
 nærmere Bestemmelse. 54.) De Bidrag, enhver af

Sognets Bedøere, i Folge den approberede Ligning, er
 pligtig at etlægge til Skolen eller dens Lærer, bør udree-
 des til den ved Repartitionen bestemmende Tid. 5 andet
 Saab indbrives de ved Udpantning efter Amtmandens
 Foranstaltning. 55.) Skulde et Sogn findes saa
 fattigt, at det ikke formaaer at afholde alle fremmeldte
 Udgifter, bør saadant af Amtets Skole-Direction indbe-
 rettes til Cancelliet, som er bemyndiget til at kasse Soga-
 net Understøttelse, ved Ligning paa Amtet blandt de øvrige
 offentlige Udgifter. 56.) Hvor Skoler findes at

være sundere, skal det, i Henseende til Indtægterne
 og sammes Anvendelse, forstibe ved de oprettede Sun-
 datter, naar Skolehusene af de til Skolen skienkede Mid-
 ler kun vedligeholdes, og Skolelæreren deraf lønnes lige
 saa vel, som andre Skolelærere; men dersom noget mang-
 ler heri, da skal det, saavidt muligt, tilvejebringes, i Ders-
 eens.

10 Oct. eensstemmelse med dette Reglement, og ved de i samme foressevne Midler. Og skal Skifopperne paa deres Distrikter seie endyldige sig, om Grundstjerne efterleves, og i modset Tilfælde indberette det til Cancekasseret, paa det at derfra videre Foranskaalning kan werde foreet.

57.) Paa det at Skolelærernes Løn, uden alt for stor Synde for Landboerne, kan forbedres, blive, naar de nuværende Degne afgaae, Degne-Indkomsterne herefter at fordele imellem Skolelærerne i Sognet, saaledes, at enhver under Degne-Indkomsterne for hans Skole-District; dog under de Vilkaar, som i Skolelærernes Instruction bestemmes. Derfor der ere flere Skolelærere i eet Sogn, skal den af dem, som Sognets Skole-Commission finder best skikket til at vere Kirkesanger, bestikkes dertil, og derfor nyde 10 Rdlr mere, end hvad ham ellers, som Skolelærer, kunde tilkomme. 58.) De Degneboeliger og tilliggende Jorder, som ikke behøves til de nye indtreende Skoler, skal sælges eller bortlejes, til Nytte for Skolelærernes Enker; dog at den sidste Degn, samt hans Enke og Arvinger, foruds at den sidste Degn, har været kvindt; og dersom den har været lovligen pantsat, bør den laante Capital med Renter iligemadte først til Vedkommende udredes. 59.) Hvorledes Skolelærerne herefter skal tagtage de Sorentninger, som hidtil have været Degnene paalagte, uden at forsamme deres Skole-Embeder, er ved den Instruction, som meddeles Skolelærerne, bestemt.

IX.) Om Skolekassernes Indtægt, Udgift og Bestyrelse. 60.) Til ethvert Sogns Skolekasse skal henlægges følgende Indkomster: imo.) De saakaldte Kirke-Bykpenge. 2do.) Skrivelige Gaver, hvilke skal anregnes i en dertil indrettet Bog, som i Skolen bevares, tilfællesmed Gavernes Naame. 3tio.) De Penge, som paa Skolekassens Søndag og Søndagen efter Missionsdag indkomme.

komme i de Lovler, som da skal ombæres for Skolekassens. 10 Oct. Denne Anledning skal Præsten, den foregaaende Søndag, opmuntre Menigheden til, efter Evne, at vise Godhedslyst imod Skolelærerne. 4to.) Etter eller Drøgere af Sognekirken=Diener skal betale 1½ Skilling i Afgift til Skolekassen for hver Bønde Hartkorn, af hvilken de oppbejære Dieneren. 5to.) Endeligen skal de Bøder, som nogen maatte worde tilspilget at udrede, formedelssk Dørræddesler imod dette Reglements Bud, altid tilfalde Skolekassen i det District, Forsøelsen er begaaet. Saadanne Bøder indskrives af Skoleforstanderen, men, i Mangel af mindelig Betaling, udpaantes de ved Sognekfogden. 61.) Af Skolekassen skal udredes: imo. Udgiften til de nødvendige Kærebøger for fattige Børn, hvis Forældre eller Brøder ikke kan bestoie samme. 2do.) Skrivpapir, Penne og Blyert til samtlige Skolebørn, samt Regnetavler til Brug i Skolen. 3tio.) Biblier og saadanne Læsebøger, af hvilke der behøves flere til Underviisning i Skolen. 4to.) Bøger, som Skolelæreren behøver til at udvide sine egne Kundskaber, samt Land-Kaarter og andre Ting, som udfordres til Børnernes Underviisning, hvilket alt forbruges ved Skolen, som dens Inventarium og Giendoms.

62.) Skolekassen skal af Sognets Skole-Commission saaledes bestyres, at deraf først bestrides de Udgifter, som ere uundgaaeligen nødvendige; dernæst de nyttige Udgifter, forsaavidt Kassen tilstrækker. Til disse sidste hævreges Bøger, som ere gavnlige, endskøndt de ikke ere aldeles nødvendige, samt Kaarter, Instruenter, og Belønninger for de Børn, som udmærke sig ved fortrinlig Flid og Sædelighed. 63.) Skolelæreren skal fore Regnskabet over Skolens Inventarium, og bør aflægge samme til Sognets Skole-Commission, 2 Gange om Aaret, nemlig til 1 Maj og 1 November, da det af Commissionen revideres og bekræftes; og bør Sognets Præst paa Regnskabet attestere, at han har efterseet alle

10 Oct. alle Inventarii's Stykker, samt i høed Tilstand han har befundet dem.

64.) Regnskabet for Skolekassen bør først af Skolens Patron, eller en af Sognets Skole-Commissions øvrige Medlemmer, og aflægges til bemeldte Commission ved hvert Aars Udgang, hvorhos Pengereholdningen forevises. Dette Regnskab revideres af et af Commissionens Lærere, som dertil af samme udværges, og indsendes derefter til Amtets Skole-Direction, for at denne at worde decideret og quitteret. Med Regnskabet indsendes tillige en summarisk Extract af samme, der viser Skolekassens hele Indtægt i det forløbne Aar, samt hvort meget deraf til Skolens Brug er udgivet, og til hvilke Poster. Efter disse fra samtlige Skole-Commissionsoner i Amtet indkomne Extracter, som blive at bevare af Amtets Skole-Direction, har denne at affatte og at tilfiske Censelliet en Tabelle over samtlige i Amtet værende Almuekoleers Indtægter og Udgifter, til Afleverelse ved den aarlige Beretning, som efter 40 § bør forelægges Kongen.

Dette Reglement ere følgende Bilage vedfæede:

I.) Instruction for Lærerne i Almue-Skolerne paa Landet.

1.) Skolelæreren bør paa det nøiagtigste holde sig det Kgl. Reglement for Skolevæsenet 10 Oct. 1806 efterrettelig, og efterkomme alt hvad han, i Dyverensstemmelse dermed, af vedkommende Forsatte befales, til Skolevæsenets Fremgang. 2.) Han bør flest foretage Ungdommen med Exempel af et christelig og sedeligt Levnet, samt ved besteden Opførel, lærerlig Omgang og nyttig Beildning, søge at forskaffe sig den Agtelse, som ene kan give Underveisningen den sãnde Dickfomhed og Kraft. 3.) I sit Forhold mod Børnene bør han forene Kierlighed med Aftvorighed, og vide at rette sig efter Børnenes Gatte-Evne og Gemytslemning, samt vogte sig for at afftræffe dem ved ublid Behandling, dog uden at forglemme sin Værdighed og Ansæelse, som Lærer.

4.)

10 Oct.

4.) Reentlighed er en nødvendig Egenkãb hos velopdragne og dannede Mennesker; den er ogsaa vigtig med Hensyn til Fældrernes Bedstgørelse. Skolelæreren bør derfor omhyggeligst passe, at Børnene holde sig reentlige. Ertares det modfatte, og det kan skæmmes, at det er Børnets egen Skyld, skal han advare dette, og, naar saadant intet frugter, giøre Børnet opmærksomt paa sig selv, ved at affordre det fra de øvrige Børn, og anvise det en særdeles Plads i Skolen; hvorhos Forældrene eller Huusbonden bør gives Underretning derom. Bestrides det, at Skylden har været hos Forældrene eller Huusbonden, da søger han at formaae disse til en bedre Omforg for deres Børn; men dersom de vise sig forformelige, anmelder han det for Sognets Skole-Commission, til sammes videre Bestumning. 5.) Det er ogsaa vigtigt, at Børnene værges til Orden. I denne Henseende har Skolelæreren at passe, at de, hver Gang de forlade Skolen, forvare deres Regnetavler, samt Skrive- og Læsebøger, paa et bestemt Sted, som Læreren skal anvise dem; han skal og have Tilsyn med, at Bøgerne holdes ordentlige og reentlige. 6.) For at vise deres Kæder den tillærlige Yrbøddighed, skal Børnene hilse ham skænde, naar han kommer ind i Skolen, og ligesaa naar han og de; efter fuldent Skole-Tid, afskilles. Kigedes bør han venligen modtage og hjemsende dem, og, ved lid Omgang og kiertlig Behandling, søge at vinde deres Tillid, og giøre dem Underveisningen behagelig. 7.) I de ved Reglementet bestemte Tider skal han, hver Søndag, holde Skole for den Ungdom, som hører til hans Distrikt. 8.) Skolestuen bør til alle Tider holdes reentlig, og i det mindste fetes toendogange om Ugen. Naar Skoletiden er forbi, og Børnene ere hjemfærdte, bør Vinduerne lukkes op, og Luften udluftes. 9.) I Henseende til Børnenes Inddeeling i to Klasser, ligesom i alt

andet,

10 Oct. andet, Underviisningen og Skoletiden vedkommende, har han paa det noieste at efterkomme det, som desandagaaende i Reglementet er foreskrevet. 10.) Han bør

med lige Omforg og uden Forskiel anrage sig alle Børns Underviisning og Optræse. 11.) Fremfor

alting bør Skolelæreren søge at opvække Lærvillighed hos Børnene. Dette vil ikke falde ham vanskeligt, naar han, fornemmelig ved Læsebøgenes Afstyrtelse, kommer Børnernes naturlige Nysgierighed til Hjælp, og ved fornødt Veiledning søger at forvandle den til gavnlig Videlsk.

Denne Hensigt vil best kunne opnaas, dels ved fattelige Anmærkninger over det, som læses, dels ved Samtaler om eneste Ting i Naturen, som falde i Sandserne; dels ved lærerige Fortællinger, som give Anledning til at vække Indbildningskraften og søe Huskommelsen; hvormed tillige bør forbindes en oftere gjentagen Henviisning til den rødtige Anvendelse, der i sin Tid vil kunne gøres, af de Kundskaber og Kjærligheder, som Børnene skal erhverve sig i Skolen. En saadan Læremåde bør især iagttages ved de mindre Børn i sine Klasser, som mere behøve Veiledning til at tænke rigtigt over hvad der gjør dem opmærksomme, end Underviisning i Ordets egentlige Betydelse. 12.) For at gøre Underviisningen behagelig og nyttig for Børnene, bør han besitte sig paa et tydeligt Foredrag, og noie lægge Mærke til, hvorvidt Børnene have fattet det, som gjennemgaaes eller læses. I Henseende til Underviisningens forskellige Dele, bør han benytte sig af en god Afvejling, og paasee, at Børnene ikke beskæftiges med de samme Ting i længere Tid, end een Time. 13.) Skolelæreren bør søge, at anvende enhver i Underviisningen forekommende Leilighed, til at lede og danne Børnernes moralske Tænkemaade. Især bør han tilbøigen indprænte dem Agtelse for Sandhed og Respektsfølelse, samt, ved passende Exemplers Frem-

file

stillelse, søe deres Dømmekraft i at ubfinde, hvad Forfælskel, der er imellem gode og flette Handlinger, og hvilke Sæger de drage efter sig. 14.) Ved Underviisningen i Religionen har han især at besitte sig paa et til

Engens Digtighed svarende og værdigt Foredrag. Religionens Sandheder bør ei alene forklæres for Forstanden, men tillige lægges Børnene paa Hjertet. Han bør derfor især udbrede sin Underviisning over de fattelige Lærdomme og Grundfæstninger, og, af samme Aarsag, ved sinas Børns Underviisning, ikke opholde sig ved den 4de og 5te Part af Catechismen, fordi de Sandheder, som deri indbefoldes, ikke kan gøres tydelige nok for disse. 15.)

Underviisningen om Formiddagen begyndes altid med andægtig Sang og Bøn, og endes med en kort Bøn og et Vers. Sangene bør vælges med Overleg, saaledes at Børnene kan forstaae dem. Børnen forretter han selv, saavel som Børnene, staaende. Kommer et Børn for sigt, skal det staa udenfor eller ved Døren, for ei at forstyrre Andagten. For de smaa Børn, som komme om Eftermiddagen, søger Skolelæreren Leilighed til, ved at bibringe dem de første Begreber af Christl Lærdomme, tillige at forklare dem Bønnens Hensigt, og give dem passende Exempler derpaa, samt udtolke for dem et eller andet fatteligt Vers, som opgives dem, til at læses udenad.

16.) I Henseende til den øvrige Underviisning i Religion, Skrivning, Geographie og Historie, har han at rette sig efter det, som desandagaaende i Reglementet er fastsat, og den nærmere Veiledning, ham af Skolekommissionen gives. Ved Skrivningen paasees, at Børnene skrive saadanne Ting, som kan hjælpe til at udvide deres Kundskaber, i Forbindelse med det, som ved Underviisningen er foredraget, samt at de ikke ved dette Arbejde sættes i nogen Stilling, som enten giver Anledning til en flet Skrift, eller endog kan være skadelig for Helsen. End

XIV Deel.

§ p

bør

ber og de ældre Børn sluttigen søves til selv at lære i Pen-
nen, hvad de have lært i Skolebøgerne, Under Regneskel-
serne søger Læreren tillige at vænne Børnene til at gjøre smaa
Beregninger i Hovedet, uden Hjælp af Tavle eller Skrift.
17.) Da Undervisningen bør skee efter en bestemt Plan,
maa Skolereferenten udfæste en Tabel, som indeholder
hans Forslag til de Slags Undervisninger, han forment
at være de meest passende til hver Dag i Ugen, i de be-
stemte Timer, fra 1 Maj til 1 November, og fra 1 No-
vember til 1 Maj; hvilken Tabel han betimeligt har
at sende vedkommende Sogne-Commissiön, til sammens Ap-
probation eller Forandring. Derefter skal Tabellen oplæses
i Skolestuen, paa det at enhver kan læse hvad der i hver
Tid skal foretages. Skolereferenten maae ikke, uden vigtige
Aarsager, afsige fra denne Tabel, og naar saadant skeer,
bør han antegne det, tilliggemed Aarsagen dertil, i sin Jour-
nal over Børnernes Skole-Skitid. 18.) Ordenen,

efter hvilken Børnene skal sidde i Skolen, bestemmes ikke
efter Alderen, eller den Tid de have gaaet i Skolen, ei
heller efter deres Evner og Kundskab alene; men god Op-
førelse, Kundskab, Spærtskæmhed og Evner, samlede, give
et Børn Fortrinnet i Sæde, frem for et andet, og naar
alle disse Egenskaber findes i lige Grad hos flere Børn, da
skal, blandt dem, det have Fortrinnet, som er eldst. I
øvrigt maae intet Børn forandre sin Plads i Skolen, uden
efter Befaling af Skolereferenten, der anviser enhver sit Sæde,
hvoreved tillige iagttages, at Drengene sættes paa særskilte
Bænke, og ligeledes Pigerne, saa at ikke begge Køn sidde
imellem hinanden. 19.) Skolereferenten skal imellem
hver Time tillade Børnene at gaae ud af Skolen og
forfriske sig; hver Gang et halvt Dvartier. 20.)

Skolereferenten skal holde en ordentlig Protocol over alle
Børn i hans Skole-District, som endnu ei have været til
Confirmation, og som kan søge Skolen, fra den Tid de
have

have spildt det 6te Aar.

10 00.

21.) Det paaligger Skole-
læreren at paase, at Børnene ikke forsumme Skolen eller
Sikken. For at opsynde denne Vigt, skal han i Jour-
nalen over Børnernes Skitid (17 §) anføre, om et Børn
er kommet til rette Tid, eller for tidlig, eller gandske er
udblevet af Skolen. Ligeledes anmærkes derti: om det
har været sluttigt og anstændigt, eller gjort sig straffelidigt.
I denne Journal anføres tillige, naar Skolen ikke er ble-
ven holdt, og af hvad Aarsag. Journalen maae altid
være i Skolen, og, efter Forlangende, forevises i Sogne-
Commissiönens, og til de Medlemmer af samme, eller an-
dre Forsatte, som begiære at see den ved deres Besøg i
Skolen.

22.) Et Børn, som adskillige Gange
har forsumt Skolen, uden gyldig Aarsag, skal af Sko-
læreren, naar det er Børnens Skuld, ligesaa mange Dage,
som det er udeblevet af Skolen, udelukkes fra al Deeltag-
gelse i de Forskiøle og Skibe, der tillades de øvrige
Børn. Men Kulde Børnet lækedes vedblive en heel Uge,
da skal Læreren desuden, efter Omstændighederne, raffe
det een eller flere Plaster ned, og dersom en saadan Straf
endnu ikke hjælper, da har han at anmelde det for Sognets
Skole-Commissiön, som nærmere bestemmer, hvortledes et
saadant Børn, for gienagen Forsømmelse, bør straffes.
Et derimod Skibden hos Forældrene eller Huusbonden, da
skoldes efter Reglementets 16 §. 23.) Skole-
læreren skal paase, at Børn, som have smittomme Syg-
domme eller smittende Udfløet, ikke tillades at besøge
Skolen, forinden de ere sundkomne helbredede. Til saa-
danne Sygdomme henregnes især Gnat og Skurv, sanvel-
som de flere, der i Reglementets 14 § ere nævnte. Skule-
de Forældre eller Huusbonden sende et Børn til Skolen,
der har saadan Sygdom eller Udfløet, da bør Læreren ufors-
køvet sende det tilbage til sit Hiem, og lade Forældrene eller
Huusbonden vide Aarsagen dertil. Saa bør han, og ans-
mels

10 Oct. melde det for. Sogne-Commissionen, til samnes videre Foranstaltning.

24.) Skolelæreren bør søge at befordre Børnens gode Opførsel og Stiid, deels ved at opmuntre de sædelige og flittige, deels ved at vanartige og efterladne en forholdsommæssig og til Forbedring sigtende Straf. 25.) Han skal ved den ham betroede Skoletugt omhyggeligen vogte sig for Partiskhed, Lidenskab og deraf flydende Overrølse. I sær maane han ved en forsigtig Udbedling af Spmuntninger og Straffe forebygge, at Børnene ikke ved Spmuntningerne forledes til Egenrinde eller Forsængelighed, og at de ved Straffene hverken forhærdes eller gøres modløse.

26.) De Børn, som udmærke sig ved Flittighed og sædelig Opførsel, maane Skolelærerne belønne og opmuntre: 1. mo.) ved at give dem Tilladelse til at søs sig i adskillige Lege, efter at Underviisningen i Skolen er endt, naar Aarets Tid og Behøviaget tillader det; 2. do.) ved at undervise dem, som have Eyst og Evne dertil, i at plante, pøde, og udføre andre beslige Haagedyrknings- Gysler; 3. io.) ved at betroe de flidigste og flitteligste et Saaß Dpigt over de søvrige ved deres fælleds Lege. 4. to.) Egeledes ventes det af Skolelæreren, at han, saafremt han er musikkendig, vil anvende Underviisning i at spille paa et eller andet Instruement, som er: Belønning for de flittige Børn, der findes flittede til at modtage saadan Underviisning. 27.)

I Henseende til Straffene bør Skolelæreren især afholde sig fra at saadan Behandling, som enten kunde have sædelig Indflydelse paa Børnens Legemer, eller være den med Straffen tilsigtede Forbedring i Veien. Han maane aldrig tillade sig at give Børnene Dreffgen, Støb eller Slag med Haanden, at knibe dem, eller bruge Skikelsesord imod dem. Foruden de Revfælsler, som i det Foregaaende ere bestemte for Børn, der ei iagttage den foresæedne Reenlighed, saavel som for dem, der forsamme Stof-

sen,

ten, bør Skolelæreren et Vangsmiddel mod de usiffelige 10 Oct. eller udydige Børn, ved ei at tillade dem at tage Deel i nogle

le af Lege- Tæmte. De Børn, som ere under 10 Aar, har han desuden Ret til at straffe med et lidet Stiks; de større med en tynd Stamp, uden Knuder. I Tilfælde, hvor Skolelæreren anser de Straffe, som det er ham tilladt at bruge, for at være utilstrækkelige, efter Forsøffens Beskaffenhed, bør han indberette det til Sognets Skole-Commission, og af samme vente nærmere Forholds-Regler.

28.) Ved den i Reglementet bestemte Underviisning for dem, som have været til Confirmation, bør Skolelæreren tage Anledning til at udsøide og besefte de Kundskaber, som disse allerede forhen have erhvervet sig, samt især benytte sig af den Indflydelse, en saadan vedvarende Underviisning vil give ham, til at gjøre dem bekendte med de Pligter, som deres modnere Alder og forandrede Tilkaar medføre, og saaledes efter Muelighed at fremme Sædelighed, Stiid og hunselig Eysfærlighed blandt Lands-Almuen. 29.) Med den ham anbetroede Ung-

doms Forældre eller Værger bør Skolelæreren fløds søge at leve i god Forfaaelse. Han bør ved giine Leiligheder underrette dem om deres Børns Opførsel og giorte Fremfærd, samt, efter Evne, være dem behjælpelig med gode Raad i Hensigt til Børnens Opdragelse. Naar de besøge Skolen, bør han ogsaa der ventligen imodtage dem, og tillade dem at være overværende ved Underviisningen, dog at denne ikke derved i nogen Maade afbrydes. 30.)

Med lige Dinhu bør han efterkomme sine Pligter imod de Foresatte, som skal have Tilsyn med hans Embedsforøelse, samt vilkigen gaae dem tilhaande i deres Forretninger ved Skolebesøgen. Saa skal han og til Skole-Commissionen indberette, naar der maatte møde Vanffeligheder eller Hindringer i Henseende til Skolevæffens Fremme, og tillige gøre Forslag om de Midler, ved hvilke han

10 Oct. formener disse kunne bortrybdes. 31.) Naar Skolelæreren tillige er Kirkefanger, bør han trodsigen og ordentlig iagttage de ham i denne Henseende paaliggende Pligter. Til Læstelse og Hjælp for ham skal der i hvert Sogn antages en Huusmand under Navn af Kirkebud, der skal udføre saadanne Gjeninder, som det vilde falde Skolelæreren alt for besværligt selv at udrette. Dertil regnes især: at Kirkebuddet besværd Embedsbrevene imellem Præsterne, og besøger Kirkens Keengjærelse, m. v., som ham af Kirkefangeren maatte overdrages, dog alt under dennes Oplyn. For disse Forretninger tillægges Kirkebuddet en aarlig Løn, som Amtets Skole-Direction fastsætter, og reparerer paa dem, som nyde Indkomster af det nedslagne Degnefald, 32.) Paa de Steder, hvor Skolelærerne tillige ere Kirkefangere, paaligger det dem selv at forrette alt det øvrige, som vedkommer Degne-Embedet; og naar flere Skoles lærere ere i eet Sogn, da skifte de hver sin Uge med at a.) lesse Bønnen i Chorsbøven, for og efter Gudstjenesten, b.) besøge Tilhysnings-Bogen og Bedesedelen for de Syge, førend Dienersten begynder, henlagt paa Prædikestolen, og lade Præsten vide, naar det synges paa det sidste Vers for Prædiken. I øvrigt fører Skolelæreren i Kirkebyen den ugentlige Tilhysningsbog, og indskræber deri alt hvad det Almindelige angaar, saafom: hvad Renligheden efter Svædvane skal vide om Soltens Dp- og Nedgang, Marts Tid, første og sidste Dienesse, Skriftemaal, Aftergang, Catechisation, Skolegang, Collecter, Distrikter, Ertragskates Mandtaller, med Af- og Tilgangs-Listernes Forfattelse, samt hvad videre der skal bekiendtgjøres, i Dverensstemmelse med Anordningerne. Tilhysning til Egtteskab, og naar der skal skee Lyssning for Kirkegangs-Konert, eller Ven for de Syge, antegnes af enhver Skolelærer for sit District, i en dertil indrettet Bog. 33.) Enhver Skolelærer forretter detimod alene, hvad der i hans District foreskder

en Sognebode ved ministerielle Forretninger, saafom 10 Oct. ved Bysupper, Ligebegængelser, m. v. 34.) Kirkebyens Skolelærer besøger alene Klokkerens Ringnings Morgen og Aften, samt til sedvanlig Gudstjeneste, saavel som Kirkens Keengjærelse, Mikteflædernes Væst og Kirke-Uhrets Optrakning. Ligeledes antegner han, efter Prædiken, de Solf, som agte sig til Afters, og ere tilskede ved Skriftemaal. For disse ham især paalagte Forretninger nyder han det Tillæg i Løn, som ved Planen til Skolebestyrelsens Forbeholding vorder bestemt.

35.) Samtlige Skolelærere i Sognet skaae hos hverandre i Degne-stolen, og den, der er ældst i Embedet, faaer øverst, unbtagen imedens der salder Dffer ved en ministeriel Forretning; thi da faaer den Skolelærer, til hvis Skole-District de Vedkommende henhøre, øverst i Stolen, saalænge han modtager Dfferet. 36.) Sangen beslyres af den Skolelærer, som synger best; hvilket Skoles Commissionen har at bedømme og forud at bestemme. 37.) Enhver Skolelærer skal føre nogle af sine Skolebøder, som best kan synges, med sig til Kirken, hvor der, efter Reglementets 17 §, bør indrettes Bænke for dem i Choret, saa vidt Pladsen det tillader, paa det at de tidligen kun vennes til ordentlig Sang og til Dpverksfomhed under Gudstjenesten; til hvilken Ende Skolelæreren Dagen tilførn bør giennemgaae Sangen med Børnene.

II.) Regler til Jagttagelse af Sognenes Skoles Commissioner.

I.) Skole-Commissionen i ethvert Sogn, til hvis Omhu dets tilvørende Ungdom betroes, har at vaage over, at Kongens landsfaderlige Besigt med dennes bedre Dannelse paa det næreste vorder opfuldt. 2.) Samtlige Commissionens Lemmer bør derfor drage Omsorg for, at Reglementet efterleves, at Skolelæreren Embede holdes i Agt, og at han nyder den Løn ham tilkommer for sit Arbeids.

10 Oct. beide. De bør flittigen besøge Skolerne i Sognet; vedlede Skolelæreren med deres Naab; opmuntre ham, naar han troeligen efterkommer sine Pligter, og advarer ham, naar han feiler. Hviere Advarselen forgæves, da et Sognes Commissionen beromdiget til at mulctere Skolelæreren indtil 2 Rbd. Men viser han fiendelig Efterladenhed i sit Skald, eller forbyder han sig mod sin Embeds-Pligt, da bør Commissionen, efterat have undersøgt Sagen, anbringe samme for Amtets Skole-Direction.

3.) I Særbesked paatilget det: a.) Skolepatronen at paase, at Skolernes Bgninger holdes i forbaartig Stand, og at stye opføres, naar samme anses fornødne. I sidste Sald bør han giøre Anmeldelse derom i Commissionen, og denne indstille hans og sit Forslag til Amtets Skole-Directionens Overveelse og Bestemmelse. Han bør drage Ansvar for, at Skolens Inventarium flede holdes vedlig, at Skolelærernes Indtægter ikke ulovligen formindkes, men tværtimod, ved foresaldende Vacance i Degne-Embederne, og ellers, i Overensstemmelse med Reglementet, sørges. b.) For Sognets Præst bliver det især Pligt, at vedlede Skolelærerne i deres Embedsforse. Han bør i det mindste hver flørende Dag besøge enhver Skole i hans Sogn, og deels ved at høre paa Underviisningen, deels ved Samtale med Børnene, og ved at lade sig forevise dilters Skrift, samt ved at eftersee Skole-Journalen, underrette sig om Skolens Tilstand og Børnenes Fremgang. Ligeledes bør han og, ved at opmuntre de Børn, som udmærke sig ved god Dydsel og flittighed, samt ved at formane dem, der sines efterladne, saavel som de Forældre og Huusbonder, der ikke i Hensende til Børnenes Sneelighed eller Skolegang opstilde deres Pligter, søge at giøre alle Bedkommende opmærksomme paa Skole-Indretningens velgiørende Diemeed. Hver Gang, han har besøgt Skolen, skal han i Journalen antagne saadant, og derefter ved næste Samling i Sogs-

ants

nets Skole-Commission anmæde hvad han maatte finde 10 Oct. fornødent at erindre. For Skolelæreren feilet i et eller andet mindre betydeligt, da bør Præsten, forinden saadant for Commissionen andrages, med Godmodighed advarer Skolelæreren om at rette Feilen; men dersom denne Advarsel fluide blive frugtesløs, bør Commissionen derom undersørettes. Er Forselsen derimod af Betydnhed, bør Præsten uden foresagende Advarsel indberette samme til Skole-Commissionen, da Commissionen er beromdiget til at indskalde Skolelæreren og enten at giøre ham en alvorlig Veretstetelse, eller paalægge ham en Mulct af 1 eller 2 Rbd. Forander Skolelæreren ikke derefter sit Forhold, bør saadant andrages for Amtets Skole-Direction, som kan dertte ham høiere Bøder indtil 10 Rbd. Men dersom agter saa denne Straf er uden Frugt, bør Skolelæreren, efter Amtets Skole-Directions Foranstaltning, tiltales paa sit Embede. c.) Skoleforstanderne skal saa ofte, som muligt, og i det mindste een Gang hver 14de Dag, indstude sig i de Skoler, som ere betroede til deres Opyn, for at tilse, om alting der er i vedværlig Orden. Saafernt nogen Mangel befindes, bør de erindre Bedkommende, at derpaa randes Hob. Men dersom Feilen desugt ikke afhjælpes, bør Skole-Forstanderne indberette det til Skole-Commissionen.

4.) Sognets Skole-Commission samles i Almindelighed een Gang hver Maaned; dog kan dens Samlinger i Høstens Tid udsættes noget længere, om fornødent gøres. Dagen og Tiden bestemmes efter de flestes Leilighed. Forsædet i disse Samlinger tilkommer den øldste Skole-Patron, eller, i dennes Forsald, Sognets Præst. Samlingen holdes i een af Sognets Skoler, saafremt Commissionens Lemmer ikke om et andet beqvemt Sted kunne forenes. Skalde der foresalde saa mange Forretninger, at de ikke i een Samling kunne afgjøres, eller noget Tilfælde indbræffe, som ubfordrede et overets-

10 Oct.

dentligt Møde, da skal Commissionen holde Ertra. Samlinger.

5.) Den, som har Forsædet i Commissionen, modtager de Anmeldelser og Breve, som indkomme til samme. Han passer, at Sagerne ordentlig foretages, og indfører Commissionens Beslutninger i Protocolen, som hver Gang underskrives af samtlige tilstedeværende Medlemmer. Correspondencen med Amts-Directoren og andre Vedkommende besværes af ham; ligesom han og i alle andre Henseender har at udføre eller besørge udført, hvad af Commissionen, eller de fleste i samme, beslattes. Høst ham bevarer ogsaa Commissionens Protocol tilfornæb alle samme vedkommende Papirer.

6.) Skole-Commissionen bør i dens maanedlige Samlinger* efterse de Protocoler, enhver Skolelærer, i Gænge sin Instruction, bør holde, og lade sig af ham give Underretning om, hvor meget han af hvert Slags Undervisning i den sidst forløbne Maaned har foretaget; samt hvad han i den næste Maaned agter at foretage. I Henseende til de anordnede eller hører anordnede Bøger, Labeler, Landkaart, Skriftrifter, m. v., paaligger det Skole-Commissionen at bestemme for enhver Skolelærer, hvilke af disse han, efter Dimskebsighederne, skal betjene sig af. Derfor nogen Skolelærer ønsker at benytte sig i Skolen af en eller anden Bog, som ei endnu er anordnet til saadant Brug, da har Skole-Commissionen at indsende hans derom gjorte Forslag, tilfornæb sin Betænkning, til Amtets Skole-Direction.

7.) Ved at bestemme for enhver Skolelærer, hvilken Undervisnings-Maade han bør bruge, og hvad Børnene skal undervises i, bør Commissionen al tid have Hensyn til Lærersens Evner og Sundskaber, og heller paalægge ham sætte Ting at undervise i, end lade ham give Undervisning i det, hvortil han ikke besiddet fornøden Sundskab. Studie-Commissionens Læsmer ikke kunne blive enige om Undervisnings-Maaden, eller

10 Oct.

eller om Valget imellem de anordnede Bøger, da skal saadant foredragets Amts-Directionen, som endelig afgjør Spørgsmaalet.

8.) For desbedre at underrette sig om Undervisningens Tilstand, bør Skole-Commissionen fra Tid til anden lade sig forelægge Børnernes Præve-Skrift og Regneböger, samt to Gange om Aaret besøge de i Reglementet befalede Examina, og bestemme, hvilke Børn der kan forskyttes fra den første Klasse til den anden, og hvilke der kan aldeles udskrives af Skolen.

9.) Skole-Commissionen har at drag Dimsorg for, at de syge Skolebørn holdes hjemme, og forsynes med vedtørlig Gaar og Pleie. Den bør tilfornæb ugentligen lade sig af Skolelæreren forelægge Fortegnelse over de Børn, som have forspømt Skolen, og overbete, hvorvidt de, eller deres Forældre, derfor bør straffes. Commissionen skal ogsaa bestemme og bestemme, hvilke Belønninger og Opmuntringer der maas gives de Børn, som have udmærket sig ved Siid og god Opførsel; ligesom den ogsaa skal lade sig give Underretning om de Opmuntringer og Straffe, Skolelæreren har tilfornæb Børnene, og, naar det findes fornødent, lade sig forklare Grunden til hans heri brugte Fremgangsmaade. Biser noget Børn sig modvilligt, ulydigt, eller i anden Maade opfører sig saa flet, at de Straffe, som det er Skolelæreren tilladt at bruge, anses at være utilstrækkelige, efter Forfælsens Beskaffenhed, da bør Commissionen, efter foregaaende Underfølgelse, indberette Sagen til Amtets Skole-Direction, paa det at det nemmere kan werde bestemt, hvorledes med et saadant Børn bør forholdes.

10.) Commissionen skal passe, at der holdes vedtørlig Rigtighed over Skolens Inventarium og Skolekassens Indtægter; at Skolen forsynes med de fornødne Bøger, Regne- og Skrive-Tavler og Skrive-Materialier, og at Skolestuen forsynes med den fornødne Brændsel.

11.) Skul

10 Oct. Skulde, imod Formodning, nogen af Skole-Commissionsens Lemmer ikke iagttage de Pligter, som paa sigge dem, da skal de øvrige Medlemmer af Commissionen advarer den Vedkommende; men dersom saadant ikke frages, skal det foresaafne af Commissionen indberettes til Amtets Skole-Direction til sammes Paakiendelse eller videre Foranstaltning. I øvrigt skal den, over hvem der saaledes føres Klage, træde ud af Commissionen, saalænge der handles om denne Sag.

12.) Sognenes Skole-Commissioner skal hvert have Aar, nemlig først i Junii og først i December Maaned, tilstille Amtets Skole-Direction, in duplo, deres Indberetning om hvad, Skolevæsenet betreffende, i det afsigtede have Aar, af Digtighed er foresaldet; da der, efter Omstændighederne, enten af Amtets-Directionen, eller efter sammes Foreskiftning til Cancelliet, kan ventes søiet de nødvendige Foranstaltninger.

III.) Underretning for Amtets Skole-Directioner.

I.) Det paaligger Skole-Directionen i ethvert Amt, at baage over alt det, som kan bidrage til Skolevæsenets Fremme i Amtet, og med Nidkærhed at paasee Skole-Reglementets Kænsligt opfyldt.

2.) Som Sogne Skole-Commissionernes nærmeste Foresatte, skal Amtets Skole-Direction have Ret til at fordrø disse Betænkninger afgive, i alle de Tilfælde, hvor samme maatte behøves.

3.) Af de Indberetninger, som Sognets Skole-Commissioner ere pligtige at indsende hvert have Aar, om Skolevæsenets Forfatning og Fremgang i hvert enkelt District, skal Amtets-Directionen beholde den ene, til sin Efterretning, og indsende den anden til det danske Cancellie, med sin Betænkning om, hvad der til Skolevæsenets Fremme maatte findes at erindre.

4.) Skulde der fra Sogne-Commissionerne indløbe Sager af den Betydning, at de ikke af Amtets-Directionen kunne afværes, da bør denne ufortøvet indberette det til Cancelliet, til

til videre Foranstaltning.

5.) I Henseende til Amtets 10 Oct. Directionens Kiendelser, og de Bøder, som denne maatte finde sig besøret at paalægge nogen, forholdsvis der efter haand i Reglementet er bestemt.

6.) Amtets-Directionens Lemmer, og især Provsten, skal, efter Muelighed, flittigen besøge Skolerne, og paasee, at Skolelærerne, saavel som Skoleforstanderne og andre Sogne-Commissionens Medlemmer, trædigen opfyldte deres Pligter. Provsten bør og, paa sine Reiser i Amtet, jævnligt i Kirkerne overhøre Ungdommen, paa det at dernes Fremgang i Skriftenommen deraf kan erfares.

7.) Amtets-Directionen skal især paasee, at ingen antages til Skolelærer, med mindre han besidder de Egenkaber og Færdigheder, saant har afslagt de Prøver, som i Reglementet ere foreskrevne, saa og at de, der beskikkes til disse Embeder, have tilveiebragt paalidelige Attester om deres moralske Character.

8.) Dersom det fra Sogne-Commissioner indberettes, eller paa anden Maade bringes i Erfaring, at der iblandt Skolelærerne findes nogen, som ikke har forbeholdt sig tilstrækkelige Kundskaber, eller formedelt Alderdom og Svaghed er ueguelig til at vedblive sit Raad, da skal Amtets-Directionen melde det til Cancelliet, der er bemyndiget til at give en saadan Skolelærer Afsead med Pension, efter Omstændighederne.

9.) I Henseende til Oplynet med Skolernes oeconomiske Forfatning, Bygningernes Reparation og Vedligeholdelse, m. v., har Amtets-Directionen nære at efterkomme og overholde det, som derom i Reglementet er befalet.

Raadstue-M. (Refer. til Kbhavns Magistret 10 Oct. 3 Oct.) om nogle Bestemmelser for det store Vognmændslaug. P. 245.

I.) De i Nr. 27 Jan. 1804. 38 § ommeldte 30 eneste Laug eller Kuller i det store Vognmændslaug